

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort:

Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort:

Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde

belast met

behandeling

drs. J.M.M. Polman

Vergadering PS: 28 maart 2019

Nr: 19009333

Agenda nr:

Vergadering GS: n.v.t.

Nr:

Onderwerp: Veranderende werkwijzen Provinciale Staten

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

In diverse overleggen zijn de werkwijzen en vergaderstructuur van Provinciale Staten van Zeeland tegen het licht gehouden. Uit evaluaties en gesprekken die in verschillende gremia zijn gevoerd, blijkt dat men kansen ziet voor Provinciale Staten om de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol optimaler te vervullen.

Ook Zeeland ontwikkelt zich in de komende jaren verder als netwerksamenleving. Dit stelt nieuwe eisen aan het openbaar bestuur. Op sommige facetten van beleid verschuift de rol van de overheid. Naast gebruikelijke vormen van beleidsvorming wordt steeds meer gebruik gemaakt van netwerksturing. Samen met partners wordt daarbij gewerkt aan maatschappelijke opgaven. De kunst is om te herkennen welk maatschappelijk vraagstuk op welke wijze het beste kan worden aangepakt. Daartoe zijn veranderende werkwijzen nodig die Provinciale Staten helpen om in te kunnen spelen op de verschillende rollen die de overheid vervult.

Het gaat om veranderende werkwijzen die het samenspel en de dialoog faciliteren van Provinciale Staten met de samenleving, Gedeputeerde Staten en de provinciale organisatie. Veranderende werkwijzen die naast de gebruikelijke werkvormen inspelen op de dynamiek die met netwerksturing gepaard gaat. Focus op proces, inhoud, netwerk en fasering verschillen immers per opgave en de provincie kan binnen één opgave ook meerdere rollen vervullen. Ook kan de rolinvulling in de loop van de tijd verschuiven en is er veelal geen enkelvoudige keuze tussen rollen te maken.

Netwerkend werken is geen alternatief voor 'gewoon' werken. Het staat naast andere vormen van werken, die er onverminderd toe doen. Dit sterkt Provinciale Staten in de behoefte vanuit haar diverse rollen de samenhang der dingen beter te kunnen duiden en tijdig te kunnen (bij)sturen. Het leidt tot een aantal voorstellen voor aanpassing van de huidige werkwijzen en vergaderstructuur. Belangrijk daarbij is dat de rollen van Provinciale Staten expliciet worden onderkend bij de verschillende manieren waarop beleid tot stand komt. Dat wil zeggen door middel van netwerksturing in de strategische opgavencyclus, maar ook op grond van projectsturing of reguliere beleidscyclus en dat daarbij voor goede institutionele inbedding wordt gezorgd. Naast het instellen van de gebruikelijke commissies zijn belangrijke veranderingen het invoeren van een Strategische Opgaven Agenda van Provinciale Staten voor de (middel)lange termijn, het instellen van een Strategische Opgaven Commissie en een Agendacommissie voor het meer integraal grip hebben op en regie kunnen voeren over de (strategische) agenda van Provinciale Staten. Daarnaast wordt er een Advieswerkgroep Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten ingesteld die middels een "leren door doen" aanpak de veranderende werkwijzen (in het bijzonder netwerksturing) verder ontwikkelt en hierop reflecteert

Wat willen we bereiken?

Provinciale Staten zó positioneren dat ze haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol optimaal kan uitvoeren in een veranderende maatschappelijke context.

Provinciale Staten kunnen sturen op de strategische agenda en regie voeren, (mede) richting bepalen en ex-ante en ex-post monitoren op met elkaar samenhangende provinciale strategische (middel)lange termijn opgaven.

De vergaderstructuur en werkwijzen eraan bijdragen dat de vergaderingen van Provinciale Staten levendig zijn en uitnodigen tot debat en interactie.

De instituties zó inrichten dat de verschillende werkwijzen bij beleidsvorming goed tot hun recht komen en Provinciale Staten meer tijd hebben voor de volksvertegenwoordigende rol.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

De voorgestelde wijzigingen in werkwijzen en vergaderstructuur van Provinciale Staten leiden er toe dat:

De volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen die aan Provinciale Staten zijn toebedeeld zodanig worden uitgevoerd dat er invulling wordt gegeven aan de onderscheidende duale rollen van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Provinciale Staten regie kunnen voeren, (mede)richting kunnen bepalen en ex-ante en ex-post kunnen monitoren op met elkaar samenhangende provinciale strategische (middel)lange termijn opgaven.

De nieuwe werkwijzen en vergaderstructuur eraan bijdragen dat de vergaderingen van Provinciale Staten levendiger zijn en uitnodigen tot debat en interactie.

Provinciale Staten zien de drie gewenste beleidssporen (strategische opgaven, grote projecten, reguliere beleidsopgaven), de daarbij passende werkvormen en sturing alsmede het BOB model (beeldvormend, oordeelsvormend, besluitvormend) meer herkenbaar terug zien in de agendering.

De aangepaste werkwijzen en vergaderstructuur Provinciale Statenleden meer ruimte en tijd bieden om de volksvertegenwoordigende rol in de samenleving te vervullen.

Wat doen we daarvoor?

Om invulling te kunnen geven aan de veranderende werkwijzen en vergaderstructuur wordt een aantal wijzigingen voorgesteld in werkwijzen en gremia:

Provinciale Staten gaan werken met een eigen Strategische Opgaven Agenda. Deze agenda bevat drie tot vijf strategische opgaven voor de (middel)lange termijn. Op deze strategische opgaven wordt door Provinciale Staten de focus gelegd. Op basis van (een deel) van de volgende criteria kan worden vastgesteld of een vraagstuk een strategische opgave voor de Strategische Opgaven Agenda van Provinciale Staten is:

- Bestuurlijk complex en onontgonnen terrein met groot politiek-bestuurlijk afbreukrisico;
- Grote impact op de Zeeuwse samenleving;
- Behoefte aan integrale sturing ten behoeve van externe en interne samenhang;
- Multidisciplinair, programma-, portefeuille- en commissie overstijgend;
- Onverwacht vraagstuk van strategisch belang;
- Ingrijpende wijziging van rijksbeleid;
- Meerjarig.

Zo kunnen Provinciale Staten een duidelijke focus kiezen en grip houden op de koers van de provincie Zeeland.

Voor het aansturen van maatschappelijke opgaven kiezen Provinciale Staten welke wijze van aansturing het meest geëigend is. Hierbij wordt in principe gebruik gemaakt van drie beleidsvormen, waarvan een deel van de werkvormen aansluiten bij de bestaande aanpak van Provinciale Staten:

– Strategische Opgaven Agenda Provinciale Staten

Strategische Opgaven zijn maatschappelijke opgaven die bestuurlijk complex zijn. Strategische Opgaven voor de (middel)lange termijn lenen zich veelal goed voor een interactieve procesaanpak met het netwerk, communicatie en informatie passend bij burgerparticipatie en overheidsparticipatie en systematisch en/of tussentijds (laten) monitoren, bijsturen en ex-ante en ex-post onderzoeken van waardering voor processen, proeftuinen en initiatieven met/door derden. De Strategische Opgaven van de Strategische Opgaven Agenda van Provinciale

Staten worden niet in één van de vaste commissies Ruimte, Economie of Bestuur behandeld, maar in een gecombineerde (thematische) Commissie.

– Grote Projecten

Grote projecten worden aangestuurd aan de hand van het 'Kader Grote Projecten' dat werd opgesteld om Provinciale Staten te voorzien van een voldoende uitgeruste gereedschapskist. Voor de aansturing van grote projecten zijn er duidelijke afspraken gemaakt over de wijze van sturing en beheersing door Provinciale Staten. De sturing en de voortgang worden in de regel besproken in de reguliere Commissies. Provinciale Staten kunnen er in gevallen die zich daarvoor lenen ook voor kiezen een groot project door middel van netwerksturing op te laten pakken.

– Reguliere Beleidscyclus

Voor de reguliere beleidsopgaven wordt in de regel de traditionele beleidscyclus gevolgd waarbij in lijn met het BOB model met startnota, kadernota en beleidsnota wordt gewerkt. Behandeling vindt in principe plaats in de reguliere Commissies. Provinciale Staten kunnen er in voorkomende gevallen toe besluiten dat ook een reguliere beleidsopgave door middel van netwerksturing wordt opgepakt.

Instellen van Agendacommissie

Om Provinciale Staten beter in staat te stellen om de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen te vervullen, is het belangrijk dat Provinciale Staten meer grip krijgen op en regie kunnen voeren over de eigen (strategische) agenda. Voorgesteld wordt om hiervoor een Agendacommissie in te stellen die onder meer belast is met het bewaken van efficiënte en onderling uniforme werkwijzen van de commissies en het adviseren van het Presidium bij het opstellen van de agenda's. Ook bewaakt en adviseert de Agendacommissie het Presidium over de strategische opgaven agenda van Provinciale Staten. Om effectief te kunnen werken wordt de agendacommissie ondersteund door de statengriffier (of een plaatsvervanger), een commissiegriffier, een statenadviseur en de secretaris (of een plaatsvervanger). De Agendacommissie komt iedere vergadercyclus in de week voorafgaand aan de eerste Commissie (gecombineerde (thematische) Commissie, dan wel Commissie Ruimte, Commissie Economie of Commissie Bestuur) en na de laatste samen.

Instellen Advieswerkgroep Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten

De werkgroep dual functioneren en de werkgroep netwerksturing worden opgeheven en gaan op in een Advieswerkgroep Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten. Doel van deze wijziging is het zorgdragen voor het door ontwikkelen van de veranderende werkwijzen om in de netwerksamenleving de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen goed uit te kunnen voeren. Deze werkgroep volgt een "leren door doen aanpak" en adviseert het Presidium.

Veranderingen commissies

Verdeling onderwerpen over de commissies

In de nieuwe statenperiode worden onderwerpen verdeeld over de Commissies Economie, Ruimte en Bestuur rekening houdend met een evenwichtige verdeling tussen de Commissies en een eventuele verandering van naamgeving die aansluit bij de inhoudelijke thematiek van de Commissie. Wanneer er lopende de statenperiode structurele disbalans in werkdruk ontstaat wordt er bijgestuurd via de Agendacommissie. Daarnaast zijn er nog een Auditcommissie, een Commissie Integriteit, een Werkgeverscommissie, een Programmaraad Rekenkamer en een Driemanschap Rekenkamer.

Instellen commissie strategische opgaven

Voor de inhoudelijke behandeling van de Strategische Opgaven van de Provinciale Staten Agenda voor de (middel)lange termijn is het van belang om deze niet in te delen in een vaste Commissie (Ruimte, Economie of Bestuur), maar afhankelijk van het thema in een gecombineerde Commissie Strategische Opgaven. Deze commissie heeft in tegenstelling tot de reguliere Commissies een thematisch karakter. De Strategische Opgaven die hier behandeld worden, hebben het kenmerk dat ze de thematiek van één of meerdere reguliere Commissies overstijgen en worden met een vaste maandelijkse frequentie ingepland in de vergadercyclus. Om focus te houden op de strategische(middel)lange termijn gaat het om het kiezen van drie tot vijf strategische opgaven.

Parallele sessies en volksvertegenwoordigende rol

Om meer tijd te maken voor de volksvertegenwoordigende rol wordt op de Statendagen tijd vrij gespeeld door - indien het praktisch haalbaar is- bijeenkomsten en Commissies parallel te organiseren. Dit vraagt een goede organisatie en afstemming van woordvoerderschappen in de fracties en afstemming met de griffie. Er worden maximaal twee sessies naast elkaar georganiseerd. De vrijgespeelde tijd kan benut worden voor het vervullende

van de volksvertegenwoordigende rol bij de Strategische Opgaven Agenda en het organiseren van gezamenlijke en/of door de eigen fractie georganiseerde werkbezoeken.

Burgercommissieleden

Iedere politieke partij krijgt de mogelijkheid om maximaal één burgercommissielid voor te dragen voor benoeming. Kleine fracties worden zo in staat gesteld om bij iedere bijeenkomst vertegenwoordigd te zijn. Dit kan helpen om informatie te vergaren voor de besluitvormende fase. Ook krijgen fracties op deze manier de mogelijkheid om een fractievolger kennis te laten maken met het werk als Statenlid. Overweging om het aantal burgercommissieleden te beperken is dat dit beter past bij representatieve politieke vertegenwoordiging op beeldvormende en oordeelsvormende bijeenkomsten.

Veranderingen Provinciale Staten

Provinciale Staten levendig

Stemmingen over behandelstukken vinden op een centraal moment plaats. Voordeel van deze werkwijze is dat partijen de mogelijkheid krijgen om te overleggen in de wandelgangen. Hierdoor kunnen eventuele schorsingen over moties en amendementen worden voorkomen. Door op één vast moment te stemmen, hoeven Provinciale Statenleden niet voortdurend aanwezig te zijn. Deze wijziging wordt in 2019 nog geëvalueerd.

Aanpassen reglementen van orde

Indien Provinciale Staten instemt met de voorgestelde wijzigingen dan worden de reglementen van orde voor de vergaderingen van Provinciale Staten en de Commissies hierop aangepast.

Wat zijn de klimaateffecten?

n.v.t.

Wat mag het kosten?

n.v.t.

Financiële consequenties externe inhuur: geraamd op (kostensoort)

n.v.t.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Het Presidium,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

Drs. F.J. van Houwelingen MPA, griffier.

Ontwerp-besluit

De staten der provincie Zeeland,
Kennis genomen hebbend van het “*Advies Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten Zeeland*” van het
Presidium d.d. 19 maart 2019;

besluiten:

1. Als advies aan de Provinciale Staten in de nieuwe samenstelling na de verkiezingen op 20 maart 2019 vast te stellen:
 - a. Werk volgens drie beleidssporen en volg hiervoor het “*Advies Veranderende Werkwijzen*”, waarin een deel van de werkvormen aansluit bij de bestaande aanpak van Provinciale Staten:
 - i. Spoor 1: Strategische Opgaven Provinciale Staten;
 - ii. Spoor 2: Grote Projecten;
 - iii. Spoor 3. Reguliere Beleidsopgaven;
 - b. Stel het Presidium in als een commissie ex art 82 Provinciewet, dit mede gelet op de te houden klankbordgesprekken, en codificeer de taken en bevoegdheden;
 - c. Hef de Adviesgroep Agenda op en stel een Agendacommissie in die adviseert aan het Presidium over de (strategische) agenda van Provinciale Staten en codificeer de taken en bevoegdheden;
 - d. Stel een Commissie Strategische Opgaven in voor de inhoudelijke behandeling van de Strategische Opgaven Agenda van Provinciale Staten en agendeer hierin met een vaste maandelijkse frequentie in gecombineerde thematische commissievergaderingen strategische commissie overstijgende opgaven.
 - e. Deel na de verkiezingen omwille van het houden van focus volgens de in *het “Advies Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten Zeeland”* genoemde criteria drie tot vijf strategische opgaven voor de (middel)lange termijn toe aan de Strategische Opgaven Agenda van Provinciale Staten en daarmee aan de Commissie Strategische Opgaven van Provinciale Staten;
 - f. Hef de Werkgroep Duaal Functioneren en de Werkgroep Netwerksturing op en stel een Advieswerkgroep Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten in die middels een “leren door doen aanpak” zorg draagt voor het door ontwikkelen van de veranderende werkwijzen zodat in de netwerksamenleving de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen goed kunnen worden uitgevoerd;
 - g. Verdeel na de verkiezingen onderwerpen evenwichtig over de Commissies (Economie, Ruimte Bestuur) en overweeg een eventuele verandering van naamgeving die aansluit bij de inhoudelijke thematiek van de Commissies;
 - h. Stel tevens een Auditcommissie, een Commissie Integriteit, een Werkgeverscommissie en een Programmaraad Rekenkamer in.
 - i. Speel meer tijd vrij op de statendagen voor het vervullen van de volksvertegenwoordigende rol door bijeenkomsten en Commissies parallel te plannen;
 - j. Laat per fractie maximaal één burgercommissielid benoemen;
 - k. Laat stemmingen over behandelstukken op een centraal moment plaatsvinden. Evalueer deze wijziging eind 2019.
 - l. Neem kennis van het essay “*Expliciete politiek. Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland*” (NSOB, maart 2019). Gebruik de volgens het “*Advies Veranderende Werkwijzen*” door Provinciale Staten onderkende drie beleidssporen en werkvormen, alsmede de in het NSOB essay verworven inzichten om de veranderende werkwijzen (waaronder netwerksturing) in de provincie Zeeland verder te ontwikkelen. Laat de Advieswerkgroep Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten hier middels een “leren door doen” aanpak over reflecteren en adviseren.